

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

1. De dispositione necessaria ante celebratione[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

INSTRVCTIONIS SACERDOTVM,

LIBER II.

De tribus Sacerdotis officijs in particulari.

De dispositione necessaria ante celebrationem.

CAPVT I.

Actenus de impedimentis officiorum Sacerdotum egimus, nunc de ipsis officijs primum agere oportet. Cum autem hæc tria maxime sint, vt superius diximus, celebrare diuina officia, Sacramenta administrare, populum instruere, de primo tractemus. Cuiusque istud in duo diuidatur, & in perfoluendis horis canonicis, & in sacris celebrandis, ab hoc initium sumimus. Et antequam de ipso sacrificio dicamus, agendum est de dispositionibus, & circumstantijs quibusdam, quæ circa ipsum sunt, quæ in tres partes diuiduntur: quædam obseruanda sunt ante accessum ad celebrandum quædam in ipsa celebratione, quædam post. Quæ obseruari debent ante, hoc carmine breuiter descripsimus.

Ieiuna, recita, expecta, tua crimina pande.

In quo quatuor verba continentur, primum est (*Ieiuna*) cap. liquido, de consecratione, d. 2. & can. sacrum d. l. de consecra. D. Thom. 3. p. q. 80. art. 8. Debet celebraturus accedere ieiunus, ita vt nihil cibi, nihil potus illo die sumperit. Quæ dies computatur à media nocte superiori. Qui autem accesserit non ieiunus, quauis id infirmitatis causa fuerit, peccat mortaliter, vnde maius ieiunium esse necessarium, quam ad obseruatio-

nem

nem præcepti ieiunij Ecclesiæ: hoc enim potus non soluit, nec medicina, illud verò soluit. Ob id dicitur ieiunium naturale. Nec huic obstat, quòd cum abluatur os, aliqui humores cum salua deglutiantur per modum saluæ, dum non sit notabilis quantitas, vt videatur haustus. Nec obstat etiam, quòd particula relictæ intra dentes cibi præcedentis deglutiantur aliquando, quia idem est per modum saluæ, non cibi. De hoc ieiunio non est præceptum diuinum, sed Ecclesiæ tantum, obligans tamen ad peccatum mortale. Quod ieiunium imposuitur, tum propter reuerentiam sacramenti, tum propter significationem, vt significetur primùm à nobis quærendum esse vniri cum Christo in charitate & gratia.

Sunt tamen casus aliqui, in quibus licet sumere Eucharistiam, seu dicere sacrum non ieiunum.

Primò cum quis omninò immemor suscepti cibi, vel potus accessit altari, & post consecrationem recordatur, tunc non debet desistere, sed continuare: quod si ante consecrationem recordatur, desistat, nisi adsit scandalum circumstantium; tunc enim profecti debet, nec est peccatum. Angel. verb. Euchar. 2. §. 6. & Siluest. verb. Eucharist. 2. §. 7.

Secundò, si sumpsit sanguinem, & inuenit non fuisse sanguinem, quia vinum non apposuit, sed aquam, vel acetum, tunc quamuis non sit ieiunus, debet iterum (ne Sacramentum maneat imperfectum) apponere vinum & aquam, & iterum consecrare, incipiendo ab illis verbis (*simili modo postquam cenauit*) vsque ad illa (*unde & memores*), & sumere. Idem si inuenit hostiam fuisse panem corruptum, debet apponere aliam, & incipere ab illis verbis (*qui pridie quam pateretur*) vsque ad consecrationem inclusiuè, & sumere, & hoc vtrumque absque noua eleuatione.

Tertiò, si postquam sumpsit abluitionem, inuenit particulas Sacramenti in corporalibus, Caietan. verb. missa, tunc debet sumere, nisi iam notabile tempus transierit, quod est post orationes, vel quando iam destitit ab abluitione. tunc debet in loco sacro seruire, vsque in alium diem; vel ab alio Sacerdote sumatur.

Quartò, si post abluitionem adhuc particula sacramenti maneat in calice, vel in ore, melius est tunc superinfundere vinum, & sumere. His casibus potest non ieiunus celebrare.

Alterum verbum est (*Recita.*) Ante celebrationem debet persolvere horas matutinas, quòd si scienter accedat, quamuis

communiter dicatur esse peccatum mortale, tamen non
vt tenet Siluest. verb. Missa, l. §. 6. Soto 4. d. 13. quæst. 2. art. 2.
quamuis hæc sententia non sit omninò tuta, quia communiter
est in contrarium, tamen ad hoc seruet, vt quando sit aliqua
causa rationabilis, licet non sit nimis notabilis, possit celebra-
ri absque scrupulo non persolutis matutinis. De prima autem
non sic est, immò licet prius celebrare missam, nullumq; hoc
peccatum est, nisi esset consuetudo in aliquibus locis, & tunc
id intelligitur de prima recitata in choro, non de particulari,
& de missa communi.

Tertium verbum est (*Expecta*) quod ad tempus referri de-
bet: non enim quolibet tempore, etiam ieiuno celebrare licet,
sed ab aurora, vsque ad meridiem, Ioann. Andr. c. 7. de celebra-
tione missæ. Nauarrus verò negat c. 25. num. 55. & dicit, si sine
scandalo fiat, posse post meridiem. Tamen mihi videtur con-
tra Nauarr. esse dicendum, quia vsus Ecclesiæ, qui locum ha-
bet legis, ita obseruat. Et ita ante auroram celebrare, extra se-
stium natiuitatis, & hoc quoad primum sacrum, graue esse
peccatum. cap. in nocte, de consecrat. d. 1. Nisi peculiare ali-
quod existeret priuilegium, vel aliqua necessitas vrgens com-
municandi infirmum instaret, sed cum licentia Episcopi, aut
superiorum. Anto. 3. p. tit. 13. c. 6. §. 4. & sine licentia, cum ab e-
superior. Nauarr. c. 25. nu. 85. Post meridiem verò celebrare, dum-
modo esset ieiunus, non ita graue esset peccatum, quia non
extat peculiaris prohibitio; tamen propter consuetudine non
licet, sine aliqua causa rationabili, cum qua liceret post meri-
diem aliquo paruo tempore celebrare. Vnde grauius peccant
sacerdotes, qui tempore Paschatis Resurrectionis statim post
mediam noctem celebrant, & populum communicant, vt
tunc possint vesci carnibus.

Quartum verbum est, (*Tua crimina pande.*) Ante celebra-
tionem debet esse confessus, cap. de homine, de celebr. missa, &
Concil. Trid. sess. 13. c. 7. & can. 11. Si habes conscientiam pecca-
ti mortalis.

Nec sufficit contritio, nisi in duobus casibus.

Primus est, cum non recordatur nisi in missa, tunc re-
cordatur post consecrationem, doleat, & continet missam:
si ante, tunc si posset commode recedere, & prius confiteri, de-
bet facere. Quod si scandalum est aliquod, doleat, & conti-
nuet missam, cum proposito semper post missam confite-
di: securè tamen potest continuare, cum est paulò post ini-

tium,

tium, nec potest confiteri. Idem dicendum est de eo, cui sub-
 icit in mentem excommunicatio, vel impedimentum aliquod,
 tunc potest continuare, nec incurrit irregularitatem: quam-
 vis si est paulò post principium, nec vllum sequitur scanda-
 lum, debet recedere. scilicet non. Silu. Angel. verb. Eucharist. 2.
 §. 6. & 7.

Alter est, cum aliquis recordatur ante missam peccati mor-
 talis alicuius, & tamen est tempus celebrandi, & tenetur cele-
 brare, quia est dies dominicus, & in castello non est alius Sa-
 cerdos, qui celebret, nec cui possit confiteri, tunc debet conte-
 ri, & cum proposito confitendi accedere, aliàs non sufficit cõ-
 tritio. vide Concil. Triden. cap. 7. sess. 13. Hoc etiam dici posset
 illis, qui non sunt Sacerdotes, & accedunt sacramento, & iam
 in altari existentes recordantur alicuius peccati mortalis, ne-
 que sine scãdalo possunt recedere, debent communicare, cum
 proposito confitendi post communionem. Vnde fit, quòd
 Sacerdos, qui ministrat Sacramentum, cum non potest absol-
 vere, quia non habet iurisdictionem talem, si tunc ab ipso pe-
 nitentia absoluitur illic petatur, vt fieri solet, melius faceret, im-
 mò debet facere, aut illum à communione arcere, si potest si-
 ne scãdalo, aut secretò dicere, vt sine scrupulo communicet,
 cum proposito confitendi suo proprio confessario; ipse tamen
 non debet absolvere. Vnum tamen hic est attendendum
 quòd non sufficit aliquando confessio ad celebrandum: cum
 enim peccatum paruo tempore antecessit, non debet celebra-
 re, sed expectare diem alium. Vnde qui se accusant, quòd nocte
 proxima peccatum carnis commiserunt, quamvis cum dolo-
 re accedant, & absoluantur, sunt tamen à celebratione arcen-
 di, nisi aliqua grauis necessitas occurrerit. Et meritò id fit; si e-
 nim qui pollutiones nocturnas patiuntur, etiam sine peccato,
 vel cum peccato, arcantur à communione, nisi obligatio in-
 tercedat, vel notabilis deuotio: (licet non esset peccatum
 mortale istis celebrare) quanto magis repellendi sunt illi, qui
 mortaliter peccarunt, & maximè, ac maximè, qui sæpè idem
 peccatum inculeant per reincidentiam. Hæc igitur sunt
 quæ potissimè obseruanda sunt ante
 ipsam celebratio-
 nem.